

ארגון פרקליטי המדינה

13 באפריל 2015
כ"ד בניסן תשע"ה

לכבוד

מר יהודה ויינשטיין
היועץ המשפטי לממשלה

אדון נכבד,

הנדון: השמעת איומים כנגד פרקליטים בעקבות הקמת גוף הביקורת

בפתח דו"ח הפעילות הראשון של נציבות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות, מצטטת הנציבה הילה גרסטל מפיו של טיטוס מאקיוס פלאוטוס (מחזאי קומדיות רומאי): "אנו מעדיפים מחמאה כוזבת על ביקורת כנה", תוך שהביעה תקווה כי אמירה זו איננה חלה על מבוקריה. ציטוט זה אינו מתאים כלל בענייננו וזאת ממספר טעמים:

ראשית, עורכי הדין המשרתים בפרקליטות המדינה כפופים ונתונים לביקורת רבה יותר הן ביחס לעובדי מדינה אחרים והן ביחס לעורכי דין פרטיים. על עורכי הדין בפרקליטות המדינה חלות, במקביל, כל מערכות הביקורת החלות על כלל עובדי מדינה (מבקר המדינה, נציב תלונות הציבור, נציבות שירות המדינה ויחידת המשמעת, מבקר הפנים של משרד המשפטים, נציב תלונות הציבור במשרד המשפטים והמנהלים הממונים עליהם, המפקחים על עבודתם באופן יומיומי ומחזיקים בכלים ניהוליים ומשמעתיים) והן על כלל עורכי הדין (לשכת עורכי הדין, על ועדות האתיקה שלה, ובעיקר בית המשפט עצמו הבוחן כל צעד ושעל של עורכי הדין המופיעים בפניו).

שנית, והיא העיקרית לענייננו, ההנחה כי מנגנון הביקורת האישית בנציבות מזמין את הציבור להגיש תלונות על פרקליטים ובכך הוא ממסד "ביקורת כנה" או בונה, שיש לשאוף לקבלתה, גם היא טופחת על פנינו בחיי המעשה.

הקמתה של נציבות הביקורת לוותה באמירות מצידך ומצד שרת המשפטים דאז ציפי ליבני, בדבר חשיבותה לצורך חיזוקה של הפרקליטות וחיזוק הפרקליטים. כידוע, הנציבות שהוקמה לגישתנו בהליך נמהר, שלא שקל את הסוגיות הרלבנטיות שיש הכרח לבחון בטרם מוקם גוף חדש, כוללת ביקורת אישית גם כנגד אחרון הפרקליטים. תסמונת הש.ג. בהתגלמותה. זאת, בניגוד מוחלט להמלצות שניתנו רק זמן קצר קודם לכך על ידי צוות מקצועי נרחב שהוקם לצורך בחינת השאלה איזה גוף ביקורת, אם בכלל, יש להקים על הפרקליטות. צוות זה הזהיר, פה אחד, מהכללתה של קבלת תלונות מהציבור, תוך שהוא מדגיש כי "יש להיזהר מלייצר כלי ניגוח" נגד פרקליטים, "שישמשו כדי להטיל מורא ולהרתיעם מלבצע את עבודתם".

למרבית הצער מדובר בנבואה המגשימה את עצמה. מאז הקמתה של נציבות הביקורת, אנו עדים מדי יום לשימוש המסוכן, הציני והבוטה בגוף הזה לצורך ניגוחו והרתעתו של הפרקליט הבודד, במטרה ברורה להטיל עליו מורא ולרפות את ידיו בניהול התיקים. פרקליטים נתונים לאיומים של ממש מצד עורכי דין מהצד שכנגד, וזאת אך ורק בגין עצם ביצוע תפקידם הציבורי כנדרש וכמצופה מהם!!

כך למשל, במקרה אחד פרקליט מפרקליטות מחוז, המטפל בתיק בעל חשיבות והדלים ציבוריים, אוים שוב ושוב על ידי באת כוחו של הנאשם (שהוא כשלעצמו דמות בעלת כוח והשפעה), תוך כדי ניהול המשפט עצמו, בהגשת תלונה לנציבות. בין היתר, איימה עליו עורכת הדין כי תגיש עליו תלונה בתגובה להתנגדויות שלו לשאלות בחקירה נגדית של עד תביעה. עורכת הדין חזרה על איום זה פעמים נוספות במהלך הדיונים. התנהלות זו חזרה על עצמה גם בהמשך ניהולו של התיק וגם במהלך הסיכומים, כאשר עורכת הדין שוב איימה בפנייה לנציבה בתגובה להתנגדות הפרקליט לאמירה של עורכת הדין, שהציגה עובדה מסוימת ככזאת שלכאורה איננה שנויה במחלוקת. עורכת הדין המשיכה באיומיה גם מחוץ לאולם הדיונים, במספר מקרים, בשיחות טלפוניות, במסרונים ובהודעות דואר אלקטרוני ואף טרחה לציין כי גרסטל כבר מחכה שהתיק יסתיים כדי לטפל במקרה.

במקרה אחר התקשר סניגור ואיים על פרקליט כי אם לא יחזור בו מהודעה מסוימת שהוגשה על ידו לבית המשפט במסגרת התליך המתנהל, הוא יתלונן עליו לנציבות. במקרה נוסף, במסגרת בקשה שהגיש עורך דין במהלך דיון בעתירה תלויה ועומדת, הוא הודיע מפורשות כי בכוונתו להגיש תלונה לנציבות כנגד הפרקליט המטפל - בגין טענות לגופם של דברים שהועלו על ידו כחלק מתשובת המדינה לעתירה.

בעוד מקרה, הפעם בפרקליטות המדינה, המליץ בית המשפט העליון לבי"כ המערער לחזור בו מערער שהגיש בו המדינה הייתה משיבה. בי"כ המערער קיבל את המלצת בית המשפט העליון, אך הוסיף ואיים כי בכוונתו לפנות בתלונה לנציבה על התנהלות הפרקליטות בקשר לטיפול בתיק.

במקרה נוסף פנה עורך דין לפרקליט מפרקליטות מחוז תל-אביב אזרחי, לפני הכניסה לאולם הדיונים, נוסף מולו במכשירו הנייד כשעליו כתבה העוסקת בנציבות הביקורת, תוך שהוא "רומז" לו שידע כי ב"מידת הצורך", ככל שלא יהיה "מרוצה" מהתנהלותו, יש לו למי לפנות.

פרקליטה אחרת מאותה פרקליטות העבירה לצד שכנגד במייל כתב תשובה שהוגש על ידה, בו הובאה תגובת המדינה לעתירה. בתגובה קיבלה מייל תשובה כי נוכח העמדה שהובאה בתגובה, בכוונת עורך הדין לפנות עליה בתלונה לנציבה.

פרקליט אחר, הפעם מפרקליטות מיסוי וכלכלה, שביקש להתנגד לשאלה מסוימת של סניגור במהלך חקירה נגדית, אוים על ידי אותו סניגור כי ככל שימשיך להתנגד הוא יתלונן עליו לנציבה גרסטל. שתי פרקליטות נוספות, מפרקליטות מחוז מרכז, "זכו" לקבל גם הן איום מצד סניגור

במהלך ניהולו של ההליך הפלילי, כי בכוונתו להתלונן עליהן לנציבה, הפעם דווקא בקשר למעשים שבוצעו לטענתו על ידי המשטרה בכלל.

פרקליטה נוספת זכתה לקבל איומים במהלך ניהול מגעים לפשרה בתיק ונאמר לה כי חלק מהסעיפים עליהם היא עומדת נראים כבלתי סבירים וכי אם תוסיף לעמוד עליהם לא יהיה מנוס מלהגיש תלונה בגין התנהלותה.

לא זו אף זו, פרקליטה שהלינה בפני מנהל בכיר בפרקליטות על העובדה שנשלחה להופיע ולטפל בתיק בו עורכי הדין של הצד שכנגד הגישו תלונות בתיק קשור מבלי ששולחיה יידעו אותה על כך נענתה כי על הפרקליטים לקחת בחשבון שמעתה בכל תיק יכולה להיות מוגשת נגדם תלונה.

מדובר בדוגמאות על קצה המזלג בלבד שאירעו בפרק זמן קצר של מספר חודשים. בכל שבוע מתקבלים דיווחים על איומים נוספים, מרומזים ומפורשים, שרוב נעשים במהלך ניהול ההליכים המשפטיים. לא ניתן לאטום את האוזניים למשמע המקרים הרבים של איומים אשר עלולים להוביל להתנהלות הססנית ולחשש מניהול התיק ומקבלת החלטות שוטפות ויומיומיות, הנדרשות לצורך הטיפול בו. יושרו ושמו הטוב של הפרקליט שנבנו משך שנים רבות של עבודה קשה, הם הכלים העיקריים שיש בידי הפרקליט בבואו בפני בית המשפט. לא פחות מכך חשובים גם אומץ ליבו ותעוזתו של הפרקליט לעמוד מול כוחות חזקים, בתיקים בתחום הפלילי האזרחי והמינהלי. על אלה יש לשמור מכל משמר פן יפגעו ועל כן לא ניתן להשלים עם מנגנון המאפשר לגנח את הפרקליט הבודד ולהגיש נגדו תלונה, שכל תכליתה להחליש את יכולתו של הפרקליט להמשיך ולתפקד בביצוע המשימות, שמטילים עליו שולחיו ולפגוע בשלטון החוק.

גם חלק מהתלונות האישיות שמוגשות כנגד פרקליטים ממחישות זאת. תלונות רבות הוגשו כמעשי נקם לאחר הפסד בתיק כאשר הצד שכנגד ביקש להעלות סוגיות שכבר נדונו ונבחנו ולבקר החלטות שוטפות שהתקבלו במהלך ניהול התיק. תלונות נוספות הוגשו בגין אופן ניסוחו של תצהיר והחלטה להשמיט חלקים הכוללים את דעתו האישית של המצהיר ואחרות הוגשו בגין החלטה לצרף מסמך רלבנטי בתיק. חלק אחר של תלונות מעידות על הקלות הבלתי נסבלת בהשמצת פרקליט ובהאשמתו בעבירות פליליות חמורות ללא כל בסיס. וכפי שציינה הנציבה עצמה בראיון לביטאון הלשכה, די בהגשת התלונות כדי "להדיר שינה" מעיני הפרקליטים. וכאשר תלונות כאלה נבחנות והמענה לתלונות אלה יכול להיות בדמות של "הכרעה" או מעין פסק דין ולשמש את הפונה בהליכים נוספים, בשונה מאופן המענה בגופי ביקורת אחרים, ברור מדוע למנגנון הביקורת הפרטני החדש יש השלכות של ממש על עבודתו.

נוכח האמור לעיל אנו שבים ופונים אליך בבקשה להורות על ביטול המנגנון החדש לביקורת פרטנית ולמצער להורות על הקפאת הביקורת האישית לאלתר, על מנת לשוב ולבחון את נחיצותה ואת הצדקתה, בין היתר נוכח הסיכונים שצפו משפטנים בכירים ומתממשים לנגד עינינו. אין לאפשר מצב שבו פרקליטים יחששו כי בכל צעד בטיפול השוטף והיומיומי בתיק הם צפויים לקבל תלונה. יש להבטיח כי הפרקליטים יוכלו להמשיך לפעול למילוי תפקידם נאמנה וללא מורא בשמירה על שלטון החוק.

בכבוד רב,

לימור פלד, עו"ד

יו"ר ארגון פרקליטי המדינה

העתק: שי ניצן, פרקליט המדינה

חברי ארגון הפרקליטים

ארנה לין ושות', משרד עורכות דין